

Prikkelen met neurorevalidatie

Tekst: Johan van Leipsig

Fotografie: Ilco Kemmere | Libra Revalidatie & Audiologie

Jonge patiënten die door ernstig hersenletsel in een comateuze toestand verkeren, kunnen met een speciaal stimuleringsprogramma geprikkeld worden. Vroege Intensieve Neurorevalidatie, een behandelprogramma van Libra Revalidatie & Audiologie, kan zelfs zorgen voor herstel naar volledig bewustzijn.

Vroege Intensieve Neurorevalidatie (VIN) is een programma waarmee revalidatiearts Kim Santegoets probeert om kinderen en jongeren met ernstig hersenletsel bij bewustzijn te brengen. 'Het zijn patiënten die in comateuze toestand verkeren door bijvoorbeeld een ongeluk,' zegt Santegoets, werkzaam bij Libra Revalidatie & Audiologie. Er is sprake van een vegetatieve toestand of een verlaagd bewustzijn. 'Een verlaagd bewustzijn is het stadium boven de vegetatieve toestand waarin géén communicatie mogelijk is, bij laag bewustzijn is dat, soms heel beperkt, mogelijk.' De patiënt kijkt bijvoorbeeld gericht, of kan 'ja' en 'nee' duidelijk maken.

Observatie

Zodra patiënten medisch stabiel zijn, kunnen ze in het Leijpark een vast programma volgen van veertien weken. 'We kunnen 25 patiënten per jaar behandelen,' zegt Santegoets. 'Eerst observeren we de patiënten twee weken lang. Daarna worden ze twee keer zes weken behandeld.' Een multidisciplinair team, bestaande uit verpleegkundigen, een fysiotherapeut, ergotherapeut, logopedist, maatschappelijk werker, psycholoog en psychologisch medewerker, bekommert zich om de patiënt.

Basale prikkels

Het team probeert het bewustzijn van de patiënt te prikkelen door structureel met vijf verschillende therapieën per dag te werken. 'Samen bieden ze prikkels aan, ieder op hun eigen gebied,' zegt Santegoets. 'De fysiotherapeut stimuleert de grove motoriek, de ergotherapeut richt zich op de fijne motoriek en zithouding, de psychologisch medewerker biedt gestructureerde prikkels aan.' Dat kunnen visuele en auditieve prikkels zijn, maar ook geur-, smaak- en tastprikkels. Een tastprikkel is bijvoorbeeld het aanraken van de rechterarm, terwijl herhaaldelijk gezegd wordt: 'Dit is je rechterarm'. In deze fase wordt de patiënt ook in een rolstoel of rechtop in een statafel gezet, al verkeert hij nog in een toestand van verlaagd bewustzijn. 'Een andere houding helpt om de spieren te trainen en het gevoel en de positie van het lijf te ervaren. We speuren intensief naar een reactie van de patiënt. Een reactie kan soms twintig seconden op zich laten wachten, wat lang is als je intensief kijkt.' Een geeuw is al een duidelijke reactie, maar ook een grimas of een ander signaal waaruit blijkt dat de patiënt de aard van het contact positief of negatief ervaart.

Toekomstdroom

Revalidatiearts Kim Santegoets hoopt dat de leeftijdsgrens van 25 jaar kan worden opgerekt. 'We denken dat mensen boven de 25 jaar die in een comateuze toestand verkeren ook een kans hebben op herstel.'

Lees de hele toekomstdroom op www.hersenstichting.nl > Actueel > HersenMagazine

Zorg voor mensen met langdurige bewustzijnsstoornissen

De Hersenstichting zet zich in om goede zorg voor mensen met langdurige bewustzijnsstoornissen (laag bewustzijn en vegetatieve toestand) in brede zin te realiseren. Al in de jaren negentig spande de stichting zich in om de VIN-therapie, ontwikkeld door neuropsycholoog Henk Eilander, te behouden voor jongeren toen deze dreigde te verdwijnen door gebrek aan vergoeding door de zorgverzekering. Momenteel brengt de Hersenstichting de best mogelijke zorg voor deze doelgroep in kaart op basis van wetenschappelijk onderzoek, *good practices* en wensen van familie van patiënten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van kennis en kunde die al aanwezig is, zoals de VIN-therapie.

Vooruitgang

Iedere week bekijken Santegoets en haar collega's of de patiënt vooruitgang boekt. 'We onderzoeken of iemand meer opdrachten aankan. De behandeling gaat veertien weken door of stopt eerder indien een jongere bij bewustzijn is en kan gaan revalideren. Soms komt het voor dat een patiënt medisch instabiel wordt en terug naar het ziekenhuis gaat. Wel is er een leeftijdsgrens van 25 jaar. Die is verzekeringstechnisch bepaald, daarboven is er momenteel geen vergoeding mogelijk in Nederland.'

Bij bewustzijn

De stappen die patiënten zetten verschillen enorm. 'We kunnen van tevoren geen uitspraak doen over hoe een patiënt zal herstellen in het programma VIN. De ene patiënt boekt grotere vooruitgang dan de andere. Van de patiënten komt 65% weer bij bewustzijn dankzij de therapie. Over het algemeen herstelt traumatisch hersenletsel veroorzaakt door een ongeluk beter, dan hersenletsel veroorzaakt door zuurstofgebrek. Soms komt een patiënt niet meer bij bewustzijn. Deze mensen gaan meestal naar een verpleeghuis of naar huis. Een ander komt wel bij bewustzijn, en kan gaan revalideren in een revalidatiecentrum in de eigen regio.'

'We speuren intensief naar een reactie van de patiënt'

Zintuiglijke prikkeling van de huid.

